

Актуальні проблеми економіки. 2010. № 6 (108). С. 231-234.

4. Осадець С.С. Страхування: підручник. Київ: КНЕУ, 2008. 528 с.

5. Шевчук В.А. Страхование гражданской ответственности владельцев автотранспортных средств. Москва: Анкил, 1998. 80 с.

УДК 347.41(043.2)

Бондар О.С., магістр,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

РИЗИК У ВІДНОСИНАХ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ІЗ ПУБЛІЧНОЇ ОБІЦЯНКИ ВИНАГОРОДИ

Найбільш розповсюдженим різновидом зобов'язань є договір, який є основою виникнення зобов'язань у цивільному праві. Нарівні з договорами найбільш розповсюдженими підставами виникнення зобов'язань можуть виступати зобов'язання з односторонніх дій (не договірних зобов'язань), до яких, зокрема, належать зобов'язання, що виникають із публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу, та зобов'язання, що виникають із публічної обіцянки винагороди за результатами конкурсу, вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення, запобігання загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи, рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Вказані вище інститути є новими для цивільного права, ще не повністю висвітлені в юридичній літературі. І тому розкриття даної теми є дуже актуальним на даному етапі.

Метою даного дослідження є визначення меж та порядку виникнення ризикових зобов'язань в результаті публічної обіцянки винагороди як за результатами конкурсу, так і без оголошення конкурсу та

Публічною обіцянкою винагороди є звернене до невизначеного кола осіб обіцяння майнової винагороди за досягнення обумовленого результату. Правовий статус публічної обіцянки винагороди закріплено у главі 78 Цивільного кодексу України (далі ЦК України). Слід відмітити особливу позицію законодавця по правовому закріпленню даного виду зобов'язань: чітко прослідковується розмежування на окремі види публічної обіцянки винагороди.

Як і будь-які цивільно-правові договори, ризикові договори мають правомірну юридичну мету, під якою необхідно розуміти очікуваний об'єктивний результат, до якого спрямований правочин. Отже, можна стверджувати, що підставою (каузою) ризикового зобов'язання визнається найближча правова мета, на досягнення якої спрямоване зобов'язання, що приймається стороною за договором. У цивілістичній літературі мета (кауза) цілком слушно розглядається як правопороджуючий факт, тобто

зовнішня подія, яка, за приписами об'єктивного, викликає юридичні наслідки.

Виділяють наступні ознаки публічної обіцянки винагороди: 1) вона має бути публічною; 2) повинна мати майновий, грошовий та інший матеріальний зміст, тобто винагорода повинна мати вартісне вираження; 3) умовою одержання нагороди є надання визначеного результату, на який вказувала особа, що обіцяє нагороду [4, с. 565-566]; 4) надавати можливість достеменно встановити, ким саме вона зроблена [5, с. 211].

Ризикові правочини тісно пов'язані із умовними. Втім, у них є як спільні, так і відмінні риси, зокрема, об'єднує їх те, що і у ризикових, і в умовних правочинах вчинення надання зумовлюється випадковими обставинами, для яких характерна ймовірність їх настання. Відрізняються ризикові правочини від умовних тим, що умовні правочини укладаються під скасувальну чи відкладальну умову і набирають чинності з настанням чи ненастанням такої умови, у той час як ризикові набирають чинності з моменту укладання, а вже їх виконання щодо розміру чи існування зустрічного надання поставлене у залежність від випадку [1, с. 240-241].

Предметом будь-якого ризикового зобов'язання є недостатнє надання – правове очікування або праводомагання кредитора має силу юридично незавершеної (недостатньої) вимоги, яка існує під скасувальною умовою позовного заперечення чи не вчинення його за доброю волею боржника. Визначальна особливість виконання таких зобов'язань полягає у реалізації їх мети за допомогою обумовленого аномальними правовідносинами виконання, предмет якого становить невизначене, з інших підстав юридично незавершене (недостатнє) надання або задоволення, яким досягається результат, передбачений підставою зобов'язання [1, с. 218, 220].

Звідси аргументованим є висновок, що ризикові правочини не підпадають під поняття умовного правочину, хоча в окремих правочинах ризик є обов'язковою та істотною частиною за родом такого правочину і без цього ризику правочин не може існувати [1, с. 241].

Разом із тим, оголошуючи конкурс, предметом якого має бути результат інтелектуальної, творчої діяльності, засновник конкурсу може передбачити умову, що розмір нагороди (премії) буде залежати від якісних характеристик результату інтелектуальної, творчої діяльності, його економічної ефективності, суспільної корисності тощо. У такому випадку можливе присудження частини нагороди (премії), якщо результат відповідає вимогам конкурсу, але ефект виявився меншим, ніж очікувався. Наприклад, очікувався результат, який відповідав би ознакам винаходу, а були подані на конкурс об'єкти, що відповідають ознакам раціоналізаторської пропозиції. Тому зрозуміло, що у такому випадку повний розмір нагороди (премії) присуджувати не доцільно.

Висновки. Отже, публічна обіцянка винагороди як родове поняття є

підставою для виділення публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу, а також конкурсу, який стимулює не просто до бажаного, а до такого результату, який виявляється кращим серед досягнутих. Зобов'язання що виникають із названих юридичних актів, об'єднує те, що в обох випадках особа бере на себе обов'язок сплатити винагороду за досягнення обумовленого результату тому, ким він буде досягнутий (для конкурсу досягнутий результат повинен бути визнаний найкращим).

Література

1. Аномалії в цивільному праві України: навч.-практ. посіб. Київськ. нац. ун-т; відп. ред. Р.А. Майданик. Київ: Юстиніан, 2007. 912 с.
2. Яковенко В.В., Філик Н.В. Публічна обіцянка винагороди: визначення правової природи. Порівняльно-аналітичне право. 2017. № 5. С. 137-140.
3. Иоффе О.С. Обязательственное право. Москва. «Юридическая литература», 1975. 880 с.
4. Голубєва Н.Ю. Правове регулювання інституту публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. Актуальні проблеми держави і права. 2004. Вип. 22. С. 564-571.
5. Цимбаленко В.М. Публічна обіцянка винагороди та умовні правочини (питання співвідношення). Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право. 2010. Вип. 10. С. 211-217.
6. Кирилюк О.Ю. Вчинення односторонніх правочинів з використанням електронних засобів зв'язку. Митна справа. 2014. № 2(92). Ч. 2. Кн. 2. С. 150-155.
7. Шимон С.І. Особливості правочину як юридичного факту в цивільному праві. Держава і право. 2009. Вип. 46. С. 315-321.
8. Майданик Н.І. Цивільно-правове регулювання договорів гри та парі в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03; НАН України, Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, 2006. 16 с.

УДК 347.132.14(043.2)

Бутинський В.Я., доцент кафедри філософії,
Харківський національний університет радіоелектроніки,
м. Харків, Україна

Белкін О.А., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

КОМПЕНСАЦІЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ

Завершальною дією звернення до суду є відновлення порушеного права та відшкодування шкоди, завданої таким порушенням. Якщо у випадку із відшкодуванням збитків і матеріальної шкоди, як правило, особливо гострих та суперечливих питань щодо визначення факту їх